

Wyrok z dnia 25 kwietnia 2008 r.

I BU 12/07

1. Pozbawienie kombatanta bez podstawy prawnej należnych świadczeń stanowi naruszenie prawa obywatela do zabezpieczenia społecznego (art. 424¹ § 2 k.p.c. w związku z art. 67 ust. 1 Konstytucji RP).

2. Przepis art. 2 ust. 5 ustawy z dnia 25 kwietnia 1997 r. o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz.U. Nr 68, poz. 436) jednoznacznie określa datę wznowienia wypłaty świadczeń osobom, którym uprawnienia kombatanckie zostały przywrócone z przyczyn opisanych w art. 2 ust. 2 tej ustawy.

Przewodniczący SSN Romualda Spyt, Sędziowie SN: Józef Iwulski,
Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca)

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 25 kwietnia 2008 r. sprawy z odwołania Mariana K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w O.W. o wypłatę świadczenia kombatanckiego, na skutek skargi ubezpieczonego o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia - wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kaliszu z dnia 20 czerwca 2005 r. [...]

s t w i e r d z i ł niezgodność z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kaliszu z dnia 20 czerwca 2005 r. [...]

U z a s a d n i e n i e

Decyzją z dnia 21 kwietnia 2005 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w O.W. przyznał Marianowi K. do pobieranego świadczenia emerytalnego poczynając od dnia 1 kwietnia 2005 r. dodatek kombatancki, ryczałt energetyczny i dodatek kompensacyjny.

W odwołaniu od powyższej decyzji wnioskodawca domagał się przyznania zaległych świadczeń od dnia 25 stycznia 1998 r. wraz z odsetkami.

Wyrokiem z dnia 20 czerwca 2005 r. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kaliszu oddalił odwołanie. Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne. Do dnia 30 kwietnia 1997 r. wnioskodawca pobierał świadczenia związane z posiadaniem uprawnień kombatanckich. W dniu 12 grudnia 1996 r. kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych pozbawił wnioskodawcę tych uprawnień, a organ rentowy decyzją z dnia 20 marca 1997 r. wstrzymał mu wypłatę dodatku kombatanckiego i ryczałtu energetycznego. W dniu 25 stycznia 1998 r. wnioskodawca złożył w Urzędzie do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych wniosek o przywrócenie uprawnień kombatanckich, który został załatwiony odmownie decyzją kierownika Urzędu z dnia 14 października 1998 r. Ponowny wniosek o przyznanie uprawnień kombatanckich wnioskodawca złożył w dniu 21 września 2001 r. i został on ostatecznie uwzględniony decyzją kierownika Urzędu z dnia 8 kwietnia 2005 r. Wniosek o przywrócenie świadczeń związanych z posiadaniem uprawnień kombatanckich wnioskodawca zgłosił w organie rentowym w dniu 18 kwietnia 2005 r.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy wskazał, że w myśl art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887 ze zm.), przy czym z dalszej części wywodów wynika, że Sądowi chodziło o ustawę z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm., zwanej dalej ustawą o emeryturach i rentach lub ustawą emerytalną), świadczenia wypłaca się od dnia powstania do nich prawa, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym złożono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Wypłata przedmiotowych świadczeń odbywa się w oparciu o pozytywną decyzję kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. Brak takiej decyzji bądź też decyzja pozbawiająca uprawnień kombatanckich stanowi o braku podstaw do przyznania świadczeń będących przedmiotem niniejszej sprawy. Zgodnie bowiem z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, uprawnienia określone w ustawie przysługują osobie, która uzyska decyzję potwierdzającą działalność wymienioną w art. 1 ust. 2 i w art. 2 ustawy albo fakty, o których mowa w art. 4 ustawy, posiada obywatelstwo polskie lub posiadała je w okresie działalności kombatanckiej

bądź w okresie podlegania represjom, i nie zachodzi którykolwiek z warunków wymienionych w ustępie 2 tegoż artykułu. Świadczenia pieniężne przewidziane dla kombatanatów i innych osób uprawnionych oraz pozostałych po nich członków rodzin, a także dodatek kompensacyjny określony w art. 20 ust. 2 pkt 2 i ust. 3 oraz ryczałt energetyczny określony w art. 20 ust. 2 pkt 3 i ust. 3 są wypłacane przez właściwe organy rentowe ze środków będących w dyspozycji tych organów i finansowane z budżetu państwa (art. 24 ustawy).

Powyższy wyrok wraz z uzasadnieniem został wnioskodawcy doręczony na jego wniosek złożony 27 kwietnia 2005 r. Od wyroku tego nie została wywiedziona apelacja.

W dniu 12 lipca 2007 r. wnioskodawca złożył skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu z dnia 20 czerwca 2005 r., zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego i procesowego, a mianowicie: 1) art. 2 ust. 2 i art. 2 ust. 5 ustawy z dnia 25 kwietnia 1997 r. o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz.U. Nr 68, poz. 436), poprzez ich niezastosowanie oraz całkowite pominięcie przez Sąd Okręgowy w Kaliszu przy rozpoznaniu sprawy, co doprowadziło do wydania wyroku niezgodnego z prawem; 2) art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach, poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i w efekcie wydanie wyroku niezgodnego z prawem; 3) art. 2 i art. 67 Konstytucji RP, poprzez wydanie niezgodnego z prawem orzeczenia, wskutek czego naruszona została podstawowa zasada państwa prawa oraz konstytucyjne prawo skarżącego do zabezpieczenia społecznego; 4) art. 477¹⁴ § 1 i 2 k.p.c., poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i w efekcie oddalenie odwołania wnioskodawcy, mimo iż były podstawy do jego uwzględnienia; 5) art. 328 § 2 k.p.c., poprzez wskazanie niewłaściwej podstawy prawnej wydania wyroku i sporządzenie uzasadnienia z naruszeniem zasady państwa prawa, przewidzianej w art. 2 Konstytucji RP.

Skarżący wskazał, że: 1) zaskarżone orzeczenie jest niezgodne z art. 2 ust. 2 i art. 2 ust. 5 powołanej wyżej ustawy z dnia 25 kwietnia 1997 r., art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej z dnia 17 grudnia 1998 r. w związku z art. 2 i art. 67 Konstytucji RP, art. 477¹⁴ § 1 i 2 oraz art. 328 § 2 k.p.c.; 2) na skutek wydania zaskarżonego orzeczenia utracił prawo do wypłaty zaległych świadczeń kombatanckich za okres od 1998 r. do 2004 r., co ostatecznie powoduje powstanie w jego majątku szkody w wysokości

27.377,37 zł, przy uwzględnieniu wypłaconej przez organ rentowy - wskutek załatwienia wniosku o wznowienie postępowania w trybie art. 83a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych - kwoty 4.076,28 zł wyrównującej sporne świadczenia za okres 3 lat wstecz; 3) w sprawie zakończonej zaskarżonym wyrokiem nie przysługiwała skarga kasacyjna wobec niewniesienia apelacji; 4) brak było ustawowych przesłanek do złożenia skargi o wznowienie postępowania; 5) w sprawie zachodzi wyjątkowy wypadek, o którym stanowi art. 424¹ § 2 k.p.c. Odnośnie do tej ostatniej kwestii skarżący wskazał, że w świetle rozstrzygnięć organu rentowego i Sądu Okręgowego - jako osoba starsza, schorowana i działająca w zaufaniu do tych organów - pozostawał w przekonaniu, iż w świetle obowiązujących przepisów przedmiotowe świadczenia wypłacone mogą być najwcześniej od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek, a w konsekwencji odpowiedzialność za ich utratę za sporny okres ponosi Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. Dopiero z uzasadnienia decyzji tego Urzędu z dnia 17 lipca 2006 r. skarżący powziął wiedzę o treści art. 2 ust. 5 ustawy z dnia 25 kwietnia 1997 r. o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz o okoliczności, że przepis ten nie został zastosowany przez organy rozpatrujące jego żądanie. W konsekwencji doszło do naruszenia określonej w art. 2 Konstytucji RP zasady państwa prawa, nakładającej również na organy wymiaru sprawiedliwości obowiązek takiego działania, które jest zgodne z powszechnie obowiązującym prawem oraz obowiązującymi procedurami oraz zawartej w art. 67 ustawy zasadniczej gwarancji prawa do zabezpieczenia społecznego. Pozostawanie w obrocie prawnym zaskarżonego wyroku jako „zgodnego z prawem” godzi w te zasady, albowiem oznacza, że organy państwa mogą w świetle prawa pozbawić obywatela należnych mu świadczeń mimo obowiązywania przepisów, które takie świadczenia mu przyznają, a wskutek kierowania przez obywatela środków odwoławczych, jego sprawa rozpoznawana jest powierzchownie i z rażącym naruszeniem przepisów, wyrządzając krzywdę równoznaczną z naruszeniem interesu Rzeczypospolitej Polskiej.

W uzasadnieniu skargi podniesiono, że Sąd Okręgowy nie wyjaśnił, z jakich względów przy rozpoznawaniu niniejszej sprawy oraz przy orzekaniu nie wziął pod uwagę przepisu art. 2 ust. 5 ustawy zmieniającej z dnia 25 kwietnia 1997 r., mimo iż przepis ten określał, że wypłata świadczeń pieniężnych dla takich osób jak wnioskodawca następuje od dnia wejścia w życie ustawy, jeżeli wniosek o przywrócenie uprawnień kombatanckich zostanie zgłoszony do Urzędu do Spraw Kombatantów i

Osób Represjonowanych w ciągu 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, a skarżący wnioszek taki złożył. Wnioskodawca, niepouczony o istnieniu powyższego przepisu na żadnym etapie postępowania zrezygnował z zaskarżenia wadliwego wyroku Sądu, pozostając w błędnym przekonaniu, że skoro Sąd Okręgowy podzielił argumentację organu rentowego, to była ona prawidłowa. Również Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych pismem z dnia 27 stycznia 2006 r. poinformował skarżącego, że zadośćuczynienie jego wnioskowi jest niemożliwe. Postępowanie wyżej wymienionych organów w ocenie skarżącego nosiło cechy zaniedbania obowiązku udzielenia zainteresowanemu rzetelnej i pełnej informacji o przysługujących mu uprawnieniach.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem orzeczenia Sądu Okręgowego w Kaliszu z dnia 20 czerwca 2005 r. zawiera elementy konstrukcyjne określone w art. 424⁵ § 1 k.p.c., a skarżący wypełnił wymóg uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody spowodowanej wydaniem zaskarżonego wyroku (utrata świadczeń kombatanckich w kwocie 27.377,37 zł) oraz wykazał, że jego wzruszenie w drodze przysługujących mu środków prawnych nie jest możliwe. Nie budzi wątpliwości, że od wyroku Sądu Okręgowego - wobec niezaskarżenia go apelacją - nie przysługiwała skarga kasacyjna. Nie zaistniały również określone w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego przesłanki wznowienia postępowania. Podstawy wzruszenia wyroku nie mógł także stanowić art. 114 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach stosowany w związku z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (jednolity tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 42, poz. 371 ze zm., zwanej dalej ustawą o kombatantach), ani art. 83a ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Przepisy te przewidują możliwość wznowienia postępowania przed organem odwoławczym wyłącznie na niekorzyść zainteresowanego. W każdym innym wypadku organ rentowy wydaje nową podlegającą zaskarżeniu decyzję bądź przyznającą prawo bądź odmawiającą jego przyznania, tak jakby kwestia istnienia prawa nie została stwierdzona prawomocnym wyrokiem sądowym oddalającym odwołanie od decyzji prawa tego odmawiającej (por. między innymi uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2005 r., II UZP 15/05,

OSNP 2006 nr 17-18, poz. 276 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2006 r., II UK 170/05, Wokanda 2006 nr 9, poz. 32). W trybie powołanych przepisów nie-możliwe jest zatem wzruszenie prawomocnego wyroku rozstrzygającego o prawie na niekorzyść zainteresowanego.

Skarżący wykazał również występowanie wyjątkowego wypadku, o którym stanowi art. 424¹ § 2 k.p.c. Przepis ten jest wyjątkiem od zasady określonej w art. 424¹ § 1 k.p.c., stwierdzającej, że przesłanką dopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest wykorzystanie przez stronę przysługujących jej środków prawnych, w tym środków odwoławczych i środków za-skarżenia o nadzwyczajnym charakterze. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyj-muje się, że dopuszczalność wniesienia przedmiotowej skargi w sytuacji, gdy strona nie skorzystała z przysługującego jej środka prawnego, jest uzależniona od kumula-tywnego spełnienia obu przesłanek określonych w art. 424¹ § 2 k.p.c., to jest istnienia wyjątkowego wypadku (wyjątkowych okoliczności) oraz występowania niezgodności z prawem o kwalifikowanym charakterze, wynikającej z podstawowych zasad po-rządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela. Przez „wyjątkowy wypadek” należy rozumieć sytuacje, gdy nieskorzystanie przez stronę z przysługującego jej środka odwoławczego spowodowane było wyjątkowymi okolicznościami, które obiektywnie uniemożliwiały jej wniesienie tego środka, nie zaś o sytuacje, w których strona świadomie i dobrowolnie sama podjęła decyzję o jego niewnoszeniu, oceniając, że mógłby on być nieskuteczny (por. między innymi posta-nowienie z dnia 2 lutego 2006 r., I CNP 4/06, OSNC 2006 nr 6, poz. 113; postano-wienie z dnia 22 marca 2007 r., II CNP 35/07, Lex nr 308859; postanowienie z dnia 20 kwietnia 2007 r., IV CNP 37/07, Lex nr 315545).

Powołując się na występowanie wyjątkowych okoliczności skarżący wskazał na swój wiek (ur. 21 listopada 1925 r.), nieposiadanie wiedzy prawniczej, działanie w postępowaniu sądowym bez pomocy fachowego pełnomocnika oraz wywołanie u niego - zgodnym stanowiskiem organów rozstrzygających o prawie do wypłaty świadczeń - przekonania, że obowiązujący od dnia 1 stycznia 1999 r. przepis art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach w każdym przypadku uniemożliwia domaganie się wypłaty za okres poprzedzający miesiąc, w którym zgłoszono wniosek o świad-czenie lub wydano decyzję z urzędu, a w konsekwencji - że podmiotem odpowie-dzialnym za utratę przez skarżącego świadczeń za okres wsteczny jest Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. Skarżący wykazał przy tym, że po

otrzymaniu uzasadnienia zaskarżonego wyroku, poczynając od dnia 10 listopada 2005 r., czynił starania o uzyskanie od wskazanego Urzędu naprawienia szkody, a obowiązujący w sprawie stan prawny został mu przedstawiony dopiero w decyzji kierownika tego Urzędu z dnia 17 lipca 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą skargę ocenia, że w okolicznościach sprawy wskazane przez skarżącego przesłanki posiadają kwalifikowany charakter wyjątkowości. Należy mieć na uwadze, że rozstrzygnięcie o wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych, w odróżnieniu od roszczeń opartych na podstawie cywilnoprawnej, poprzedzone jest w każdym przypadku postępowaniem administracyjnym toczącym się przed organem rentowym. Przesłanką prawa do świadczeń przysługujących kombatanom jest posiadanie uprawnień kombatanckich, a spełnienie warunków do tych uprawnień podlega rozpoznaniu i rozstrzygnięciu w postępowaniu administracyjnym przed Urzędem do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. Decyzja kierownika tego Urzędu jest wiążąca i stanowi podstawę wypłaty przez organ rentowy osobom mającym ustalone prawo do emerytury lub renty świadczeń (w tym dodatku kombatanckiego, ryczałtu energetycznego i dodatku kompensacyjnego) przewidzianych w przepisach ustawy o kombatantach (art. 21 ust. 1 i art. 22 ust. 1 w związku z art. 15 ust. 1 i art. 20 ust. 2 pkt 3 oraz w związku z art. 24 ust. 1 tej ustawy). Wiążący charakter posiada odpowiednio decyzja wydana w trybie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 25 kwietnia 1997 r. o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz.U. Nr 68, poz. 436, zwana dalej ustawą zmieniającą) i § 10 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 września 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach dotyczących pozbawienia i przywrócenia uprawnień kombatanckich oraz zasad przeprowadzania weryfikacji tych uprawnień (Dz.U. Nr 116, poz. 745). Tak skomplikowany i „piętrowy” tryb ustalania prawa do świadczeń wynikających z uprawnień kombatanckich mógł istotnie u skarżącego, szczególnie z uwagi na jego wiek i brak kwalifikacji prawniczych prowadzących do braku umiejętności właściwego odczytywania treści norm prawnych, wzbudzić - w świetle rozstrzygnięć i wywodów dwóch organów powołanych do ustalania prawa do wypłaty świadczeń - przekonanie o braku podstaw prawnych do domagania się spornej wypłaty za okres poprzedzający miesiąc, w którym złożono wniosek (w istocie chodzi o miesiąc, w którym Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych skierował do organu rentowego zawiadomienie o przywróceniu uprawnień kombatanckich decyzją

z dnia 15 marca 2005 r. - art. 2 ust. 6 ustawy zmieniającej). W konsekwencji skarżący zasadnie mógł pozostawać w błędnym przekonaniu, że utracił prawo do świadczeń za okres wsteczny, a podmiotem odpowiedzialnym za taki stan rzeczy jest Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych w związku z wydaniem w dniu 14 października 1998 r. decyzji odmawiającej przywrócenia mu uprawnień kombatanckich, której nieważność została stwierdzona dopiero decyzją kierownika tego Urzędu z dnia 9 lutego 2005 r.

Stan faktyczny sprawy nie jest skomplikowany i przedstawiał się następująco. Decyzją kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych z dnia 12 grudnia 1996 r. skarżący pozbawiony został uprawnień kombatanckich na podstawie art. 25 ust. 2 pkt 2 ustawy o kombatantach w brzmieniu przed 31 lipca 1997 r., czego konsekwencją było zaprzestanie wypłacania przez organ rentowy świadczeń przewidzianych w tej ustawie. Z dniem 31 lipca 1997 r. weszła w życie ustawa zmieniająca z dnia 25 kwietnia 1997 r., której przepisy przewidywały możliwość przywrócenia uprawnień kombatanckich z urzędu - w okolicznościach wskazanych w art. 2 ust. 1 lub na wniosek - przy spełnieniu przesłanek określonych w art. 2 ust. 3 tej ustawy. Z wnioskiem o przywrócenie uprawnień kombatanckich skarżący wystąpił w dniu 25 stycznia 1998 r. Decyzją z dnia 14 października 1998 r. kierownik Urzędu odmówił ich przywrócenia. Decyzją kierownika Urzędu z dnia 9 lutego 2005 r. stwierdzona została nieważność decyzji z 14 października 1998 r. jako wydanej z rażącym naruszeniem prawa (art. 156 § 1 w związku z art. 158 § 1 k.p.a.). Tym samym decyzja ta została usunięta z obrotu prawnego ze skutkiem *ex tunc*. Decyzją z dnia 15 marca 2005 r., kierownik Urzędu - w załatwieniu wniosku skarżącego z daty 25 stycznia 1998 r. - przywrócił mu uprawnienia kombatanckie i - w wykonaniu obowiązku nałożonego na niego mocą art. 2 ust. 6 ustawy zmieniającej - zawiadomił o tym organ rentowy pismem z dnia 8 kwietnia 2005 r. Zarówno w decyzji przywracającej wnioskodawcy uprawnienia kombatanckie jak i w piśmie Urzędu zawiadamiającym organ rentowy o tej okoliczności wskazano (wytłuszczoną czcionką), że przywrócenie uprawnień kombatanckich nastąpiło na wniosek złożony w dniu 25 stycznia 1998 r., a nie 21 kwietnia 2001 r., jak błędnie uznał Sąd Okręgowy.

W przepisach ustawy zmieniającej ustawę o kombatantach wyraźnie wskazano przypadki, w których wznowienie wypłaty świadczeń wynikających z przywrócenia uprawnień kombatanckich następuje (następowało) z mocą wsteczną. W myśl art. 2 ust. 5 w związku z ust. 2 ustawy zmieniającej, w przypadku przywrócenia

uprawnień kombatanckich na wniosek - wypłata świadczeń winna nastąpić od dnia wejścia w życie tej ustawy (to jest od dnia 31 lipca 1997 r.), jeżeli wniosek o przywrócenie uprawnień kombatanckich został złożony w ciągu 12 miesięcy od dnia wejścia ustawy w życie. Skarżący, składając przedmiotowy wniosek w dniu 25 stycznia 1998 r. warunek ten spełnił. Wskazany przepis ma jednoznaczne brzmienie i - jako szczególnie - wyłączył art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach stosowany poprzez art. 17 ust. 1 ustawy o kombatantach. Ten ostatni przepis stanowi, że do ustalania wysokości dodatku kombatanckiego oraz w innych sprawach w ustawie nieokreślonych mają zastosowanie odpowiednie przepisy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (od dnia 1 stycznia 1999 r. przepisy o emeryturach i rentach). Przepis art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach, przewidujący wypłatę świadczeń nie wcześniej niż od miesiąca, w którym złożony został stosowny wniosek mógł dotyczyć zatem tylko osób, które wniosek o przywrócenie uprawnień kombatanckich złożyły po terminie określonym w art. 2 ust. 5 ustawy zmieniającej ustawę o kombatantach. W przypadku tych osób kierownik Urzędu do Spraw Kombatanatów i Osób Represjonowanych nie miał również obowiązku powiadamiania organu rentowego o przywróceniu zainteresowanemu uprawnień kombatanckich. Tak też przyjął orzekający w sprawie Sąd Okręgowy, chociaż ze znajdujących się w sprawie dokumentów jednoznacznie wynikało, że decyzja kierownika Urzędu do Spraw Kombatanatów i Osób Represjonowanych z dnia 15 marca 2005 r. wydana została w uwzględnieniu wniosku skarżącego z 25 stycznia 1998 r.

Skarżący, składając przedmiotowy wniosek w dniu 25 stycznia 1998 r., spełnił warunek ustanowiony w art. 2 ust. 5 powołanej wyżej ustawy zmieniającej. W tej sytuacji naruszenie przez Sąd orzekający art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach, poprzez jego błędne zastosowanie i art. 2 ust. 2 i 5 ustawy zmieniającej w wyniku jego niezastosowania, a w rezultacie art. 477¹⁴ § 1 i 2 k.p.c., poprzez oddalenie odwołania skarżącego od decyzji organu rentowego, pomimo jednoznacznego istnienia podstaw do jego uwzględnienia, jest oczywiste i niedające się zaakceptować w świetle standardów orzekania, a wydany wyrok jest niezgodny z tymi przepisami. Jednocześnie obraża art. 2 ust. 2 i 5 ustawy zmieniającej ustawę o kombatantach i art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach stanowi naruszenie o kwalifikowanym charakterze, o którym mowa w art. 424¹ § 2 k.p.c. Przepis ten wskazuje na konieczność naruszenia zaskarżonym orzeczeniem sądu pierwszej instancji podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i oby-

watela. Przesłanka ta zachodzi wówczas, gdy został naruszony przepis mający podstawowe znaczenie dla funkcjonowania demokratycznego państwa, bądź normujący ujęte w rozdziale drugim Konstytucji wolności albo prawa człowieka i obywatela (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2006 r., II CNP 2/06, OSNC 2006 nr 6, poz. 112). W tym względzie skarżący powołał się na naruszenie zasady państwa prawa (art. 2 Konstytucji RP) oraz zasady prawa do zabezpieczenia społecznego (art. 67 Konstytucji RP) i wywiódł, że pozostając w zaufaniu do organów państwa rozpoznających jego prawo do świadczeń, w świetle prawa został należnych mu świadczeń pozbawiony w wyniku rozpoznania jego sprawy z rażącym naruszeniem przepisów. Wywodzona z art. 2 Konstytucji RP zasada zaufania oznacza, że jednostka ma prawo oczekiwać od władzy (w tym przypadku sądu) czytelności, przejrzystości i poszanowania zasad systemowych gwarantujących ochronę praw człowieka i obywatela (por. między innymi wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 31 marca 2005 r., SK 26/02, OTK-A 2005 nr 3, poz. 29). Takim prawem jest określone w art. 67 ust. 1 Konstytucji prawo obywatela do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego, przy czym zakres i formy zabezpieczenia społecznego określa ustawa. Pozbawienie obywatela bez podstawy prawnej przewidzianych przez prawo i należnych świadczeń społecznych stanowi naruszenie wskazanej zasady konstytucyjnej.

Z powyższych względów orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 424¹¹ § 2 k.p.c.

=====